

t je veliko večje stroške, nego druga leta. (Na šoli pri sv. Jakobu je bilo okrog 200 kron stroškov.) Toda prošnja, ki so jo vložili za veljavno in pomenljivo vzgojno zadevo, je odklonjena — vsaj odgovora ni nobenega. — Može se izgovarjajo, tako smo čuli, da v ta namen ni denarja, da je onih 15.000 K odločenih za bolno učiteljstvo itd.

Tu je torej dokaz, kako deluje „Društvo slov. katehetov“ v korist in prid posvetnega učiteljstva v gmotnem oziru. Kako pa delujejo za interese posvetnega učiteljstva v pravnem oziru, to nam pa izpričujejo razni odloki dež. šol. sveta in najraznobarvnejše ministrske odredbe.

Torej sedaj bi radi pojedli še te fonde — odmerjene v podporo učiteljem!

Radovedni smo, počemu se porabljajo razni verski fondi, saj je vendar to verska zadeva in stvar, za katero bi se vendar lahko tudi uporabili? In to bi se uporabilo upravičeno vsaj enkrat v letu, saj ubožni starši si odrgajo od lastnih ust in težko prisluženih novčičev, da dajo ob tej priliki znatne vsote otrokom za novo obleko, za obvezne masne knjižice, za sveče, ki jih darujejo cerkvi, in za najrazličnejše stvari, ki jim jih priporočajo kateheti.

Koliko znosijo ta dan starši v cerkvene puščice, ko spremijo svojega otroka v cerkev!

A ne, ravno ubogi učiteljski pari je potreba odrgati še ta nepotreben izdelek, da kateheti izkazujejo s tem svoje kavalirstvo!

Deželni odbor na zatožno klop!

„Slov. Učitelj“ piše dalje:

„Ne vemo ravno, kako se glasi besedilo, ki se je z njim dovolila podpora 15.000 K; toliko pa lahko rečemo, da bi se morali razdeljevalci tega fonda zagovarjati že pred sodiščem, ako res zakon določa, da je dovoljen fond strogo samo za bolne učitelje, in pa da ga ne bodo mogli spraviti v promet, ako nas ljubi Bog ne udari s posebnimi boleznimi.“

No, no! Tako hudo pa še mi ne mislimo!

Kaj bi pa potem mi dejali v zadevi podpor učiteljem, ko je dež. odbor podelil raznim šlomškarjem več podpore, nego so jim to priporočali okr. šol. svet in dež. šol. svet, medtem ko so naprednim učiteljem dali redno manj nego se jim je priporočalo, ali celo nič.

Kaj bi mi porekli, ko se je le nekaterim vdovam zvišala pokojnina n a t i h e m in so se druge vdove popolnoma prezre.

No, pa urednika „Slov. Učitelja“, katehet Čadež in novepečeni kočevski c. kr. okr. šol. nadzornik Joško Novak, morata že poznati deželne odbornike, če trdita, „da bi se razdeljevalci tega fonda moralizirati že pred sodiščem zagovarjati.“ —

Tako hude obsodbe še mi nismo izrekli nad poslovanjem dež. odbornikov!

Vemo pa, da se vrše vse pristranosti nad nami v imenu političnega bojkota in da vodi šol. referat v deželnem odboru tisti dr. Zajc, ki je vrgel poštenega davkoplačevalca iz deželnega odbora ven v znamenju pol. bojkota!

Usmiljeni Samaritani.

„Slov. Učitelj“ piše dalje:

„Podpora iz tega fonda so dobili učitelji, ki imajo bolezen v družini. Prav. Privoščimo pomoč. Toda družinski očetje imajo draginjsko doklado, — mi ne. Ti učitelji so dobili podporo ne radi svoje bolezni, ampak radi nezgod v družini. Z enako pravico terjamo tudi mi letos pomoči iz istega vira, ker nas je letos zadela izredna — recimo nezgoda, ko imamo radi stotin prvoobhajancev tako izredne stroške...“

Gnusi se nam grdi samogolsti materializem Gospodovih namestnikov, zakaj njih nevoščljivost presega že meje poštenosti!

Pač ne poznajo socialne bede in njene gorja in ne skrbi, bridkih ur in bridkosti družinskega življenja. Živeč v preobilici bi radi snedli sami sebi!

Družinskim očetom zavidajo draginjsko doklado, češ, če so jo dobili oni, bi jo morali dobiti tudi — Mi!

Tega pa ne upoštevajo, da ima družinski oče čisto po petkrat več neodložljivih stroškov; tega ne upoštevajo, da je kak družinski oče čisto šele v IV. plač. razredu, medtem ko pridejo oni takoj v II. plač. razred (kot samci); tega ne upoštevajo, da če bi oni dobili draginjsko doklado, bi bilo krivično, če jo hkrati ne dobe tudi neoženjeni učitelji in učiteljice, ki danes tudi nimajo še draginjske doklade in ki niso v II. plač. razredu — kakor kateheti —

temveč v IV.: in če ne dobe oni, ki se morajo preživljati z 800 K letne plače?

Katehet ima takoj v začetku 1400 kron plače, posvetni učitelj pa 800 K, reci: osemsto kron!

Učiteljice imajo manj kakor učitelji in komaj toliko na koncu (40 let), kakor kateheti v začetku!

Tu se zreali ona skrb za učiteljice, ko piše v isti številki „Slov. Učitelja“ stran dalje od citirane notice „poročevalce“:

„Radovedni smo, če je stebrom tiste tiskarne, kjer se „fabricira“ zloglasni list „Jutro“, prišlo na misel, da sami tišče učiteljstvo k tlo, da pri takih razmerah nikdar in nikoli ne bodo mogli zastopniki slovenskega ljudstva glasovati za izboljšek, ki ga liberalni koritarji med ljubljanskimi učitelji odjedajo predvsem našim kol-ginjam.“

Prepričani smo, da ta poročevalec ni bil nihče drugi nego katehet!

In končno piše usmiljeni božji namestnik: „Ti učitelji so dobili podporo ne radi svoje bolezni, ampak radi nezgod v družini.“

Ali ne poplača vseh zdravnikov, zdravil itd. v slučaju bolezni v družini družinski oče? Ali bo plačevala v tem slučaju stroške žena ali celo otrok sam — ki ničesar ne zasluži?

Več socialnega duha in usmiljenja do bližnjega v Vaša srca — gospodje kateheti!

Ni li vsega pomilovanja vreden družinski oče, ki mora poleg neizmernega gorja bolezni v družini in poleg neizmernih skrbi trpeti še gmotno škodo, ki jo nima s čim poravnati?

Neusmiljeni oznanjevalci vere ljubezni!

Končamo mirno.

„Slovenski Učitelj“ piše dalje:

„Sicer se pa nam ne kaže pravdarsko prerekati, ker — da kratko rečemo — našega eminentno-kulturnega, vzgojnega in socialnega dela svet ni vpošteval in ga ne vpoštevata, zato se pa tudi naše prošnje kratkomalo odpravljajo. Če kdo zida recimo „vzoren“ blev, sme danes upati na pomoč; tisti ki zida mladini trdno in neomajno podlago prave naobrazbe, krščanskega življenja in jeklene zvestobe do Boga in do domovine, naj pa namesto draginjske doklade, ki so mu jo odstrigli, plačuje izredno velike stroške za šolske in vzgojne namene iz svojega praznega žepa!“

Definitivni katehet naj si pri ustih pritrga, da bo mogel dan prvega sv. obhajila primerno proslaviti ter mladini napraviti dostojno in običajno veselje, ali pa naj gre iskati na posodo ter naj se zadolži po krivdi tistih, ki ne marajo umeti, da draginja tudi katehetom ne prizanaša. Ni našemu stanu primerno, da bi se poganjali za take materialne stvari: toda nevolja nas grabi, ko vidimo, da za nas ni srca!“

Končamo: Verujte nam, da bo otroku ostal dan prvega sv. obhajila v spominu, če ga proslave s pobožnostno lastno mirnostjo, ker verske čustva se ne zbuja v hrpu in tudi ne s hrupom, zahtevajo mirnosti — ločene od svetnega veselja; torej ni potreba katehetu ničesar si pri ustih pritrgati, da bo mogel dan prvega obhajila primerno proslaviti ter mladini napraviti dostojno in običajno veselje, ker dostojno se ga proslavi v miru brez posvetnosti, s srcem!

„Kraljestvo moje ni od tega sveta!“

Slovensko šolstvo v Trstu.

Sestavil in na XXIII. Zavezni skupščini v Trstu poročal Ferdo pl. Kleinmayr.

Slehnemu tržaškemu Slovincu zadržti srce v prsih, ko čuje govoriti o našem tukajšnjem šolstvu, zadržti mu bolesti, ki so mu jo rodili neprestani boji, neizpolnjene nade. In kako tudi ne! Saj imamo v tem pogledu tako malo pristno lastnega, in vendar, kako mnogoštevilni material ponuja šolam še pri teh žalostnih šolskih razmerah naš življ na tržaških tleh. Z vso silo svojih mladih moči se upira naša mladina proti nenaravnemu šolskemu sistemu, ki jo kakor mora tlačiti ob tla; z vso vnmemo se bori tržaško slovenstvo že desetletja in desetletja za svoje pravo na šolskem polju. In kakšni šolski zavodi so nam danes na razpolago, in kaj imamo? Izven ljudskih šol nič ali skoro nič, in še za ljudske šole v mestu moramo skrbeti mi iz lastnega žepa, medtem ko nam okoliške ljudske šole vzdržuje vsaj mestni magistrat. Kolika krivica se nam godi,

bodo bolje od vsakih govorniških fraz govorile v naslednjem številke.

Če govorim o slovenskem šolstvu v Trstu in njegovi okolici, govorim v prvi vrsti o slovenskem, ker to, kar je izven slednjega še slovenskega šolstva v Trstu, je bore malo.

Zgodovino tržaškega slovenskega šolstva je razdeliti po njegovem vnanjem pojavu v dve razdobji. Mejniki postavljata l. 1888., v katerem so odprli prvo slovensko ljudsko šolo v mestu Trstu, to je šolo C. M. D. pri sv. Jakobu. Do tedaj moremo namreč govoriti o slovenskih ljud. šolah v okolici, od tedaj naprej pa tudi o postanku in razvoju slovenskega šolstva v mestu samem. Po notranjem ustroju bi zgodovino tržaškega slov. šol. lahko razdelili, kakor tudi drugod običajno, v konkordatsko in moderno dobo z mejnikom l. 1868., ali to je za nas manj važno, ker moremo v konkordatski dobi govoriti — izvzemši že tedaj obstoječo zasebno srbsko šolo — edino o slovenskih šolah v okolici, ker so se ustanovile in razvile slovenske šole v mestu jedva v moderni dobi.

In tako se držim prve razdelbe ter govorim:

1. o slovenskem šolstvu v okolici,
2. o slovenskem šolstvu v mestu.

1. Slovenske šole v okolici.

V tržaški okolici štejemo 10 sloven. ljud. šol, ki jih vzdržuje mestni magistrat. Vse te šole so se s skoro malimi izjemami razvile iz tozadevnih trivialk. Najstarejša je šola na Opčinah (ustanovljena 1798. l.), slede ji časovno one na Katinari, v Barokovljah, v Bazovici, v Sv. Križu, na Proseku — Kontovelu, v Škednju, v Sv. Ivanu. v Rojanu in najmlajša (ustanovljena leta 1868.) v Trebčah. Rodile so se tedaj naše okoliške slov. šole v konkordatski dobi, ali le malo so v tej dobi napredovale, le malo se razvijale. Izvzemši škedenjsko in proseško dvorazrednico, so ostale vse druge enorazrednice.

Ni moj namen, niti mi ni zadostni čas odmerjen, da bi govoril obširneje o konkordatski dobi in njenem vplivu na naše okoliško šolstvo, omejiti se hočem le na narodnostni moment v tej dobi. Uradni jezik naših okoliških ljudskih šol je bil vso dobo nemški. V nemškem jeziku so namreč dopisovale šolske oblasti, bodisi višje šolsko nadzorstvo na škofiji, bodisi okrožno šol. nadzorstvo za okolico, bodisi šolsko vodstvo, ki je bil tačas krajevni dušnopastirski urad, bodisi c. kr. guberniji; le mestni magistrat se je posluževal italijansčine. Mrvico pravice so pripoznali slov. jeziku jedva leta 1849., ko je bilo dovoljeno učiteljem, da smejo voditi nekatere uradne spise, kakor letna poročila o šolskih izkušnjah, kataloge, urnike, izpričevala, zlate in črne bukve, tudi v slov. jeziku. Drugače pa je ostal nemški jezik v polni veljavi, tudi naloge za učiteljske konference so sestavljali v nemškem jeziku. Ko je leta 1868. prevzel magistrat naše ljudsko šolstvo, se je nemščina umaknila iz uradnega obhajanja ter dala prostor italijansčini, ki je vsaj deželni jezik, kar nemščini pod tržaškim obnebjem ne moremo pripoznati. Edina tudi slovenska šolska tiskovina, ki se dandanes rabi na okoliških šolah, so izpričevala.

Učni jezik okoliških trivialk je bil nemško-slovenski, to je slovenščina je bilo sredstvo, priučenje nemščine namen. S pohvalo pa moram omeniti, da se že tedanje okoliško učiteljstvo ni ravno prehudu navduševalo za nemški jezik ter bolj gojilo materinščino. Zato je prejelo l. 1838. od duh. šolske oblasti tozadevni ukor in nalog gojiti kolikor možno pouk v nemščini. (Dalje.)

Učiteljsko potovanje v Savinjskih planinah.

V letošnji velikonočni številki „Učiteljskega Tovariša“ se je razložil namen in pomen ter načrt skupnega učiteljskega potovanja v Savinjskih planinah.

Odzvalo se je vabilu deset tovarišev in tovarišice, ki pošiljajo mesečne obroke za skupne stroške.

Sprejme pa se lahko še 5 tovarišev ali tovarišice v ta krog planincev, ako se hočejo udeležiti skupnega potovanja pod javljenimi pogoji.

V glavnih potezah omenjamo:

Potovanje se vrši v dneh 4., 5., 6. in 7. septembra 1911.

Dne 4. septembra (ponedeljek) po dohodu zjutrajnega vlaka iz Celja na postajo Rečiška vas (8.39) skupno odpotovanje z vozovi skozi Mozirje, Ljubno v Luče. Po obedu z vozovi do Belšaka; tam se partija loči:

A. (Težja tura, le za bربولazce. Vodi tov. Kocbek): Belšak — Robanov Kot — Kočbekova koč pod Ojstrico.

B. (Lahka tura. Vodi tov. Šijánee.):

Z vozovi do Solčave — Logarska dolina — Piskernik.

Dne 5. septembra:

A. Kočbekova koč — Ojstrica — Planjava — Kamniško sedlo.

B. Piskernik — Slap pod Rinko — Okrešelj. Frischaufov dom — Kamniško sedlo.

Na Kamniškem sedlu se partija zopet združi in potuje skupno v Bistriško dolino do turistne hiše.

Dne 6. septembra:

Turistna hiša v Bistrici — Stahovica — odtod z vozovi v Kamnik. Iz Kamnika z vozovi pod hrib Črnivec, peš čez Črnivec — potem z vozovi v Gornji grad.

Dne 7. septembra:

Z vozovi Gornji grad — Bočna — peš čez sedlo Lipa na Vransko. —

Z vozovi: Vransko na žel. postajo Sv. Peter v Savinjski dolini k popoldanskemu vlaku.

Kdor se udeleži vse ture, plača za skupno oskrbo (vsa prehrana od Rečiške vasi do Sv. Petra v Savinjski dolini, vozaina, prenočevalnina, pristojbine v planinskih kočah, vodniki, nosači, napitnine itd., izvzeta je pijača razen pri potovanju čez planine, zakaj dobi se dobra in ne predraga pijača po vseh kočah in vseh krajih, koder bomo potovali) 50 K. Kdor se priklupi turi pri Belšaku, plača 44 K; kdor pa se loči v Kamniku (po obedu), 40 K. — Ako se želi kdo turi kje drugje priklupiti, ali od nje ločiti, se bo po možnosti na to oziralo in primerno računalo.

Pri prijavi je vložiti 10 K in ostalo vsoto plačati ali skupno ali v mesečnih obrokih vsaj do 5. avgusta t. l.

Ker se sedaj sprejme le še 5 tovarišev ali tovarišice, oziroma učiteljskih soproj ali članov njih rodbin za to potovanje, naj se dotičniki nujno javijo ter vpošljejo prvi obrok (10 K); zakaj, ko je doseženo določeno število, se ne more nihče več sprejeti.

Razne podrobnosti vam naznani vodstvo izleta, za sedaj le še omenjamo, da bo vse preskrbljeno glede udobnega bivanja (prenočevanja), glede dobre, sveže in zadostne prehrane (zajtrk, predpoldanska, obed, južina, večerja) in drugih eventualnostij.

V vseh stvareh, ki se tičejo tega izleta, je pisati tovarišu Šijancu, učitelju v Gornjem gradu, Savinjska dolina. Priložite znamko za odgovor!

Ne odlašajte s prijavo, da ne zamudite!

Moji poizkusi, kako povzdigniti šolski obisk na šoli v Novi Štifti.

Govoril Ivan Kelc na zborovanju Gornjegrajskega učiteljskega društva dne 4. maja pri sv. Frančišku Ks. (Dalje.)

Da bi vplival na vedno večje zanimanje do šolskega obiska, nisem nikoli čutil otrok katerih starši so me črtili — to bi bilo nepedagoško! — nego ravno s temi sem ravnal vedno najljubše in najprijazneje ter jih poučeval in vzgajal, kolikor najbolj mogoče intenzivno, dobro vedoč, da je tako postopanje most, po katerem se sigurno pride do sre. ljubezni in spoštovanja njihovih staršev, in ni sem se motil. Vsakokrat so imeli otroci doma pokazati, kaj so se naučili v šoli, starši so želeli uvideti vedno bolj in bolj, da njihovi otroci res ne hodijo zamaž v šolo, nego da se odlikujejo vedno bolj tako glede napredka v naukih kakor glede spodobnega vedenja. Da jih še bolj privežem na šolski obisk, sem ustanovil sicer s težavami, a sedaj jako dobro napredujočo in od vseh hvaljeno šolsko kuhinjo, da zamorejo oddaljeni in ubožni otroci v zimskem času dobivati opoldne toplo kosilo. Drugače bi odhajali domov h kosilu, a k popol-

danskemu pouku bi jih ne bilo. Da še bolj zbudim veselje staršev do šole, sem jim pušal otroke o časih nujnega dela doma; mnogo del je, ki jih otroci brez vse nevarnosti za svoje zdravje lahko opravljajo in odrasli lahko vsi gredo na težavnejše, potrebno delo. Ko je hudo in silno delo minilo, so nato pošiljali tem rajši in tem točneje svoje otroke v šolo; razume se, da je takrat učitelju potrebno, napeti vse svoje moči, da doseže tem sigurneje predpisani šolski smoter. A ne samo starše sem pri vsaki priložnosti poučeval in jim delal veselje na vse mogoče načine za zanimanje do šole, nego — in kar je najpoglaviteje — sem delal veselje do šole tudi otrokom samim. Otroci, ki so se poprej bali šole zaradi zlobnega hujskanja po odraslih, so se z ozirom na moje prijazno, a vendar vedno resno vedenje proti njim lahko sami osvedočili in tudi drugim še mlajšim pripovedovali, da ne vlada v šoli sam peklenščak, nego zgolj veselje, ljubezen in kratkočasnost. Postajali so otroci proti meni vedno bolj zaupljivi, začeli me ljubiti in spoštovati; ni trajalo dolgo in mnogo je bilo takšnih otrok, da jih niso mogli časih niti s silo obdržati doma. Tisti učitelj ne more biti nikoli pravi vzgojitelj nežne mladine, ki ravna z njo po paševsko ali kot kak nadut korporalček s svojimi novinci. Natančno je treba pri vsaki priložnosti proučevati individualnost učenčeve ter pri vsem upoštevati njegovo mladost in živahnost. Pustiti mu mora pravočasno, da pride njegova narava v poštev, da se razveseli, razigra s tovariši, ali kakor pravijo „ponori“ in siliti bo začel v otroško družino tako, da ga bo težko obdržati doma. Bolj mlačne, lenne in zaspane naj bodri učitelj sam k rajanju ter naj skoraj vedno pripušča, da se otroci igrajo to, kar si zmislijo sami. Š prezirljivo nadutostjo gledati z neke domišljave višine, češ, „nolli me tangere“ ali, kakor Nemec pravi: „Zehn Schritte von meinem Leib“, na otroke preprostega kmetijskega ljudstva, vplival jako razžaljivo ne samo na strogo sodečo mladino, nego tudi na njihove starše. Takemu vzgojitelju se ni treba bati, da bi imel predober šolski obisk ali da bi mladina postala do njega zaupljiva ter ga spoštovala in ljubila; z otroci moramo postati spet otroci.

(Konec.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Na pismeni poziv se niso oglasili dolžniki, da bi vplačali zaostale doneske. Vseh zaostankov je 150 K in te dolguje 25 članov. Nekateri izmed teh imajo dolg za celo leto in tem sem posebej pisal, pa se niso odzvali. Ali bo res treba postopati po § 4 in § 9 d. pravil, kar bi pač bilo silno mučno. Ponovim prošnjo, odzovite se s pošto položnico, ker 18. t. m. bo letna glavna seja.

Predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je zborovalo dne 18. maja popoldne ob treh na Primskem. Zaradi skrajno neugodnega vremena udeležba zlasti od strani bolj oddaljenih tovarišev in tovarišice ni bila tako ugodna kot sicer.

Predsednik Fr. Luznar odpravi zborovanje in obširno, pa času primerno utemeljuje, da stremi napredno učiteljstvo za tem, naj se mu da več kruha, več pravic in več luči.

Tajnik V. Bus poroča podrobneje o društvenem delovanju in o dopisih leta 1910-11. Društvo šteje 3 častne in 54 rednih članov. Tekom leta sta bili dve zborovanji, odbor pa je imel 3 seje. Odbor se je obrnil do vseh onih, ki niso bili še člani našega društva, o katerih pa je upal, da se odzovejo povabilu; ognil pa se je ubogih in zavedenih učiteljev in učiteljic, ki vidijo končno odrešitev učiteljskih teženj edinole v farovžih, pravih učiteljskih organizacij pa se morajo na zahtevo svojih pokroviteljev dosledno ogibati.

Predsednik pojasni, da bo prav gotovo dotiskan že letos opis „Kranjsko okrajno glavarstvo“.

Blagajnik B. Zore poroča, da je imelo društvo letos 112 K 20 h dohodkov, stroškov pa 86 K 55 h, tako da je preostalo čistega 25 K 65 h. Vse društveno imetje pa znaša 534 K 65 h brez J. Travnove ustanove (5000 K), od katere glavnice dobi društvo vsako leto samo obresti.

Pregledovalcem računov se izvolita tovariš A. Novak in Ana Maljjeva.

Na predlog tovariša A. Novaka se voli z vzklikom stari odbor, le namesto tovarišice Ide Maljjeve se izvoli za odbornico Ana Maljjeva.

Za XXIII. glavno skupščino Zaveze se izvoli 5 delegatov.

Pri slučajnostih se oglasi tovariš J. Lapajne, ki se zahvali navzočim zastopnikom.

učiteljstva v okrajnem šolskem svetu za njiju odločno in taktno postopanje v prid učiteljstva in šole.

Prav zanimivo in temeljito je bilo predavanje tovariša Ivana Zupana, nadučitelja na Dolskem, o perutinarstvu.

Predavatelju so stali vprašanja: Janja Miklavčičeva, R. Zore, K. Završnik, Fr. Bojina in posebno J. Lapajne, ki je zastopal pesimistično mnenje, da se ne izplača učitelju negovati reje kokoši.

Predsednik se zahvali društvenim poročevalcem in predavatelju za poučno predavanje, nakar zaključil občni zbor, ki je trajal nad dve uri.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je priredilo o Sentspetrovem poučni izlet v Savinjske planine.

Okr. šol. svet je dovolil udeležnikom v petek in v soboto šole prosto. Enako je dovolil tudi za one, ki bi iz vranskega in celjskega okraja se udeležili tega potovanja. Toda bilo ni nobenega iz drugih okrajev. Nekaj je vzrok, ker je bilo učiteljstvo prepozno obveščeno, nekaj konec meseca.

Udeležilo se je izleta: 4 dame, 8 tovarišev in 1 otrok. Od Sv. Frančiška je velik voz „Požarne brambor“ izletnike zapeljal v Solčavo in je prišel potem ponje v Luče.

Vreme krasno. Čez Ojstrico in Planjavo sta krenila dva, ostali so šli v Logarsko dolino in potem na Okrešelj v Frischaufov dom.

Vsak je trdil, da mu ta izlet ne pride iz spomina.

Tudi glede izdatkov se ne more nihče pritoževati, ker so bile povsod cene primerno jako znižane.

V Logarski dolini vse cvete in to so dokazovali tudi ogromni šopki, ki so jih izletniki natrgali in nesli s seboj.

Srednješolski vestnik.

**** Nemci za učenje češčine.** Nemci v sudetskih deželah zahtevajo, da se uvede v nemške srednje šole češčina kot oblatni predmet. To pa zahtevajo zaradi tega, da bi lažje izpodrivali Čeha v vseh javnih službah.

**** Pravico javnosti za šolsko leto 1910-11** je podelilo naučno ministrstvo I. in II. razredu občinske realne gimnazije v Voloski.

**** Nemški cesar in gimnazije.** Nemški cesar Viljem želi, da se na nemških gimnazijah grški jezik nadomesti z angleškim jezikom. Zdi se, da bi cesar Viljem hotel zadati zadnji udarec humanističnim gimnazijam. Tudi latinski jezik bi se imelo znatno omejiti. Temu nasproti bi se pa posvečalo več pozornosti prirodnim naukam in posebno telovadbi. Te radikalne izpremembe bi se mogle uresničiti tembolj, ker odgovarjajo povsem mišljenju cesarja Viljema. Na vsak način se ima z ozirom na to pričakovati v Nemčiji živahne borbe s prijatelji humanistične gimnazije.

Politiški pregled.

*** Državni zbor** je sklican na dan 17. julija. Cesar ga odpravi dne 18. julija s prestolnim govorom.

*** Tretje Gautschevo ministrstvo** je sestavljeno sledeče: predsedstvo: baron Gautsch; deželna bramba: FML. Georgi; notranje stvari: grof Wickenburg; uk in bogočastje: grof Stürgkh; pravosodje: dr. Hohenburger; finance: dr. Mayer; javna dela: Marek; poljedelstvo: baron Widmann; minister za Galicijo: vitez Zaleski; trgovina: sekcijski načelnik dr. Mataja kot voditelj; železnice: sekcijski načelnik dr. Röll kot voditelj.

*** Razpor med krščanskimi socialci.** Z Dunaja poročajo, da trije krščansko-socialni poslanci, izvoljeni na Dunaju, ne vstopijo v krščansko-socialni klub, ker misli ta delati izključno agrarno politiko. — Od stopnje do stopnje — nazaj!

*** Škof, čigar spisi pridejo na indeks,** je pač nekaj tako izrednega v naših časih, da zbujata afeta škofa v stolnem Belem gradu, dr. Oskarja Prochazke, največjo pozornost vsega kulturnega sveta. Kakor namreč poročajo iz Rima, je indeksna kongregacija postavila tri škofove spise na indeks. Seveda je bil škof Prochazka v ultraklerikalnih krogih že zdavnaj slabo zapisan, češ, da je preveč liberalen, ker se ni posluževal običajnega klerikalnega terorizma.

*** Italija** je izdala volilno reformo, ki dovoljuje volilno pravico vsem nad 30 let starim, tudi če ne znajo brati in pisati. Volilo bo 7.701.000 volilcev, t. j. 82 odstotkov odraslih ali 20 odstotkov vsega prebivalstva ali 3.640.000 več nego dosedaj.

Učiteljski konvikt.

Darovi: Gdč. Marija Wessnerjeva, licejska učiteljica in nadzorovalna dama na mestnem dekliškem liceju v Ljubljani, 100 K. (Vrli in uzorni kolegiji prav toplo zahvala!) Učiteljstvo tolminskega okraja zlo-

žilo pri okrajni učiteljski konferenci 8 K. Bog plati!

Letnino so plačali p. n. tovariši in tovaršice: učiteljstvo v Št. Andrežu pri Gorici (3 K); Gustav Pirc, učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani; Fran Verbič iz Slavine; Ivan in Marija Benedičič in Fani Čerov, vsi iz Škocijana pri Mokronogu. Hvala!

Kranjske vesti.

— Nova nemška šola v Trzinu. Nemški šulferajn je kupil od Goekna velik vrt, na katerem namerava zidati nepotrebno nemško šolo. Za par nemških otrok se gradi nova šola, dočim morajo otroci slovenskih staršev posedati po nezdrih, tesnih sobah, ki jih niti dovolj ni, tako da ima prvi razred samo poldnevni pouk. Pač žalostno!

— Od umetno-obrtne šole. Profesor na tukajšnji obrtni strokovni šoli Henrik Podkrajšek, je pomaknjen s 1. julijem v VIII. činovni razred.

— Kupčija. Za nadzornika za slovenske šole v kočevskem okraju je imenovan Josip Novak, c. kr. učitelj v Idriji. — O tem imenovanju smo zvedeli čudne reči, seveda zanje ne prevzamemo nobene odgovornosti. Pravijo, da se je vršila za to nadzorniško mesto prava licitacija. Mesta pa ni dobil tisti, ki je največ zahteval, nego oni, ki je zahteval najmanj, t. j. Josip Novak. „Upehani“ provizorični inšpektor Karel Simon je baje hotel imeti 1900 K, neki napreden učitelj 1700 K, Josip Novak pa 800 K. Ker je bila Novakova ponudba najnižja, je dobil mesto on. Država se je torej iz te barantije izvila precej poceni, lahko pa bi napravila še kaj dobička, če bi se obrnila na bolj pripravnega kandidata, nego je Josip Novak v Idriji. Prepričani smo, da bi ni n. pr. Smrdelj še kaj iz svojega plača, da bi ni mogel postati c. kr. okr. šol. nadzornik. V interesu finančne priporočamo visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu, naj bo prihodnjič še bolj kramarski. Kaka pridobitev bi bila za naše ubogo šolstvo, če bi se za vse večne čase uveljavila imenitna maksima, da je za inšpektorja najboljši kdor zahteva najmanj plače — logično torej izmed vseh najboljši tisti, ki ne zahteva nič, ideal vseh idealov pa oni, ki bi bil inšpektor brez plače, potem bi pa še sam državi plačeval. Tako bi d. b. država lahko nov fond. Če bi ga — kar je pri nas skoro izključeno — ne porabila v vojaške namene, naj bi razpisala nagrade za izum posebnega sredstva za pobijanje — gospe Neumaosti iz Abdera!

— Okrajna učiteljska konferenca za Postojnski šolski okraj se je vršila v Hruševju dne 22. t. m. — Okrajni šolski nadzornik I. Thuma se je v svojem poročilu oziral predvsem na pravilno uredbo pouka v ponavljalni šoli ter je posebno opozarjal, da se otrokom, ki si niso prisvojili zadostno predpisanih ljudskošolskih predmetov, nikakor ne dovoli vstopa v to šolo.

Tov. A. Skala iz Vipave je izbornorešil svoj referat: Sodelovanje učiteljstva pri skrbi za otroke (§ 212. dok. šol. in učnega reda). Poudarjal je zlasti, da je glavni vzrok sedanje socialne bede — alkohol. — Z ozirom na to je predlagal tov. Horvat, da bi morala imeti vsaka šola brošure in knjige, ki govore o protialkoholnem delu, posebno pa brošuro: Učitelj v boju proti alkoholizmu. Toda predlog ni prodril ter se je izpremenil v željo, češ, da se k temu nikogar ne more siliti.

Dobro je dalje referiral tov. Grum iz Vipave o temi: Pravilna uporaba predpisanih aparatov pri naravoslovnem pouku. Končno se je še določil čas za ponavljalno šolo, namreč od 1. oktobra do 15. aprila.

Štajerske vesti.

— Iz Mozirja nam poročajo: okrajna učiteljska konferenca za šolska okraja Gornjigrad in Vransko, ki se je vršila v ponedeljek, dne 28. junija t. l. v Mozirski šoli:

Trajala je nepretrgoma od 9. ure zjutraj do približno 3. ure popoldne. Vodil jo je okr. šol. nadzordik g. Josip Supanek, ki je imenoval svojim namestnikom nadučitelja na Polzeli in učit. zastopnika v okr. šol. svetu Vranskem tov. Antona Farčnika. Zapisnikarja sta se izvolila gospica Amalija Jezovškova iz Vranskega in tov. Fran Čatter iz Braslovca. (Podpredsednik in zapisnikarji se po okrajih menjujejo: eno leto gornjegrajski, drugo leto pa vranski okraj.)

V svojem poročilu — ki je bilo obsežno in dobro premišljeno sestavljeno — je g. nadzornik omenjal, da šolstvo v obeh okrajih napreduje, učiteljstvo si prizadeva doseči kolikor možno velike uspehe na polju pouka, in ti uspehi so razveseljivi. Dajal je posamezne mišljaje glede teorije in prakse, kar je opozoril na svojih nadzorniških potovanjih. — Nadzornikovo poročilo se je že med poročanjem večkrat prekinilo s klici pritrdjevanja in s ploskanjem, a ko je končal, je soba odmevala glasnega aplavza.

Obravnavati bi se imele tri konferenčne naloge, a tretja — Kako naj neguje ljudska šola čebelarstvo? — se je zaradi pomanjkanja časa odložila na prihodnjoletno konferenco.

Prvo temo: „Kako naj ljudska šola pospešuje ljudsko blaginjo s posebnim ozirom na varčevanje“ je temeljito obdelal tov. Farčnik. Govorili so k temu vprašanju še gospa Jakš-tova, tov. Bezjak, Lorber, Kramar, Zotter, Knaflič, Burdian in drugi. Debatu je bila živahna in zanimiva; zlasti glede mnenja tov. Knafliča o ustanovitvi šolskih hranilnic za katere bi prevzela jamstvo šolska občina. Dobro bi bilo, mislim, če bi se vprašanje o šolskih hranilnicah začelo razmotrivati in bi tako došli do pozitivnih predlogov; n. pr. „Učit. Tovariš“ bi otvoril razgovor o vprašanju: „Ali bi kazalo na naših šolah uvesti „Švedske hranilnice“ in eventualno kako jih urediti?“ Ta bi povedal to mnenje, oni drugo, in končno bi vendar bili na jasnem.

Sprejelo se je več stavkov, katerih pa, žal, nimam na razpolago, ko pišem to poročilo.*)

O temi: Katera linijatura normalnih šolskih zvezkov se naj uvede za posamezna šolska leta — je referiral tov. Ivan Klemenčič, nadučitelj v Bečici. To vprašanje se je poprej obravnavalo pri domačih učiteljskih konferencah in so se poslali do 20. maja t. l. dotični sklepi glavnemu poročevalcu tov. Klemenčiču, ki je na podlagi teh in lastnega študija in lastne izkušnje sestavil izborni referat.

O šolskih vrteh sta poročala za gornjegrajski okraj tov. Terčak, za vranski okraj pa tov. Lorber.

O okrajnih učiteljskih knjižnicah sta poročala knjižničarja.

Vranska okrajna učit. knjižnica — knjižničar tov. Kramar — šteje 416 knjig, od katerih se je izposodilo 43. Dotacija je znašala 38 K 24 vin.

Gornjegrajska okr. knjižnica — knjižničar tov. Šijanec — ima 462 knjig, od katerih se je izposodilo 37. Dotacije je bilo 49 K 48 v.

Nato so se vršile nove volitve. Imele so nastopni izid:

Stalni konferenčni odbor, ki je obenem tudi knjižnični odbor: Gornjigrad: Koebek, Šijanec, Pušenjak, Terčak; Vransko: Lorber, Kramar, Farčnik, Zotter.

Odbor za šolske vrte: Gornjigrad: Klemenčič, Praprotnik, Terčak; Vransko: Farčnik, Lorber, Zotter.

Učiteljski zastopniki v okr. šol. svetih:

Gornjigrad: Koebek; Vransko: Farčnik.

Članom dež. učiteljske konferenca:

Gornjigrad: Koebek; Vransko: Lorber.

Končno se je podpredsednik tov. Farčnik zahvalil nadzorniku v imenu učiteljstva za dosedanje honetno in ljubeznivo nastopanje ter izrekel željo, naj bi g. Supanek tudi v prihodnji dobi še ostal naš priljubljeni nadzornik.

Bil je dan resnega, napornega dela, ki je pa tudi pokazal, da vlada med učiteljstvom in nadzornikom lepa harmonija, in tako naj bi bilo tudi zanj. — Omeniti je še tudi to, da se je vršila konferenca skoraj popolnoma v slovenskem jeziku. Le svoje pisano uradno poročilo je g. nadzornik prečital v nemškem jeziku.

—ij—

—š— Uradna učiteljska konferenca.

Z Zidanega mosta nam poročajo: Dne 24. junija t. l. se je vršilo pod predsedstvom c. kr. šol. nadzornika ravnatelja Gustava Vodnška, uradno učiteljsko zborovanje za laški okraj. Zbrano učiteljstvo je pozdravil predsednik najsrčneje in ga pozval, da zakliče Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju kot ustanovitelju sedanje šole trikratni „živio“, čimer so se navzoči navdušeno odzvali. Predsednikovim namestnikom je bil določen zastopnik učiteljstva v okr. šol. svetu Anton Gnuš, zapisnikarjem pa učitelja Jakob Rainer in Vitko Jurko. Ob 11. uri je prišel dež. šolski nadzornik g. šolski svetnik Peter Končnik na konferenco, kjer je ostal do konca razprav. Predsednik mu je predstavil učiteljstvo, se mu zahvalil za poset in v svojem govoru poudarjal znano njegovo strogo nepristranost in pravico ljube ter ga prosil, da ostane tudi nadalje veren pospešitelj šole, učiteljstvu, ki deluje pod tako težkimi razmerami, pa iskren zaščitnik. G. dež. šolski nadzornik se zahvali za pozdrav s presrečnimi besedami, poudarjaje, da ga veseli prisostvovati enkrat učiteljski konferenci v tem okraju. Dnevni red je bil jako obširen. V uro trajajočem poročilu je podal predsednik obilico lepih nasvetov in mišljajev pedagoško-didaktične vsebine. Njegova izvajanja je učiteljstvo poslušalo z največjo paznostjo in mu ob sklepu z burnim ploskanjem izrazilo zaslužno priznanje.

Obravnavale so se nastopne teme:

a) Stališče šole napram napakam domačevzgoje. (Poročilec Hildegarda Rieger.)

b) Kako se naj šolski izleti priredujejo, da so pouku prilagojeni? (Por. Blaž Jurko.)

c) Katere naloge v naših računalnicah je z ozirom na praktične potrebe tuokrajnega pre-

*) Prosimo zapisnikarja, naj blagovoli v dodatek temu poročilu objaviti v našem listu sprejete teze.

Opomba uredništva.